

Když předjaří zaťuká u Úhlavky

Náš tip na výlet do krajiny Kladrubska

PAVEL NOVÝ

čátek květu jabloní.

Kam svatý Josef sklání bradu

Není pochyb o tom, že první polovina měsíce března potěšila jen skalní ctitele zimy; také provozovatele zimních sportů a majitele sjezdovek, ti měli na sněhu i na výdělčích ustláno. Jako by společně s ekonomikou bylo i jaro v Evropě v hlubší krizi, ze které vede cesta jen po malých krůčcích. A tak se slunce zatím jen spoře dotklo země i tváří lidí. Jízlivá zima plazí na silničáře a turisty sněhové jazyky, dává lidem i přírodě pořádně do těla, a o slunečných víkendech mohli jsme si dosud nechat jenom zdát.

Přes všechny protivy letošního počasí je třeba trvat na tom, že by už měly postupně končit ledové příkrovy na našich tocích i na rybnících. Vždyť právě k dnešku tvrdí lidové rčení, že na svatého Jáchyma skončila se už zima. Tato jáchymská prarostika ovšem zároveň platí i neplatí – má pravdu pouze ve smyslu astronomickém a je upozorněním na příchod jara na obloze. První jarní den totiž obvykle připadá na 21. března, ale nemusí platit ve smyslu meteorologickém, kdy jaro většinou přichází později. Fenologicky se za počátek jara považuje počátek setí ovsa; plné jaro potom označuje po-

Známo je, že svatý Josef (19.3.) s tváří milou končí zimu plnou, toto přísloví má se letos vyplnit do puntíku; když on sklání bradu, pluje zima dolů s vodou. Tento svátec byl podle tradice tesařem, a tak přichází na led s pantokem a širočinou, což jsou velké sekery. Josefova širočina ničí na řekách i potocích poslední ledy. Pěkný den na svatého Josefa zvěstuje dobrý rok; ale prší-li nebo padá sníh, bude mokrý a neúroda. Na Josefa vítr, potrvá čtvrt roku; přijde-li na něj sníh, urodí se hojně bílého jetele. Mráz po svatém Josefu neuškodí květu.

My se dnes vydáme spolu se shora zmíněným kalendářním patronem do klidné a převážně lesnaté krajiny nad údolím říčky Úhlavky, cestou ledových ker a posledních jazyků sněhu v zadumaném říčním údolí, směřujícím od Prostiboře na severovýchod, na Kladruby a pak ke Stříbru, kde se říčka vlévá do Mže. Zdejší končiny patří k významným rekreačním a turistickým koutům širšího Tachovska, jak chceme alespoň v kostce připomenout v dnešním předjarním putování

krajinou.

V náruči březnového údolí

Návštěvník vlnidného okolí Kladrub může se konečně radovat ze současné proměny počasí i nadcházejícího ročního období. Snad každý z nás už cítí potřebu vydat se za pábením přírody a přivítat nepochybnitelné příznaky budoucího jara. To když zahlédneme někde na říčním břehu klubající se květní palice devětsilů, na polní cestě vyrušíme skrývání a konipase, či nám kolem hlavy prolétne s ohlušujícím bzukotem první včela.

Tady, v sevřeném údolí říčky Úhlavky, má ještě Josef se svoji širočinou co do činění s ledy i jejich bariérami, také bílé sněhové splazy drží se s vervou na sluncem méně exponovaných svazích i v lesních úžlabínách. Právě sem postupuje jaro a jeho šiky s obezřetností zkušeného vojevůdce, den po dni a krok po kroku. Už i tady ale kvetou jivy a lísky, a někde pod nimi tlačí se ke slunci voňavé nachové květy lýkovec. Na Kopci u Prostiboře zavoní violky a v parku u Kladrub vykvete modrým kobercem jaterníky. Konec konců, našeho turistu určitě potěší i žluté květní úbory obyčejného podbělu, někde v šedi stařiny u cesty.

Zastavení první – Prostiboř

Pěší či cyklo-putování po zelené turistické značce podél Úhlavky lze doporučit až za časů vlnidnějšího jara, proto se dnes spokojíme s dvěma zajímavými zastávkami v obcích nad říčním údolím. Naši pozornost určitě upoutá ves Prostiboř, ležící v malebné krajině na úpatí žulového Sedmihorí. Ves získala jméno po vladýkovi Prostiborovi a jako většina zdejších statků patřila od nepaměti ke kladrubskému klásteru. Na počátku 13. století přešla ves do rukou světských pánů, kteří na blízkém návrší, zvaném Kopec, vystavěli hrad. Z historie zaujme i dřívější židovské osídlení, kterému sloužila prostibořská synagoga, a také židovský hřbitůvek směrem na Telice.

Stavební a duchovní dominantou Prostiboře je úhledný kostel sv. Mikuláše, opravený v druhé půli 80. let minulého století. Pod barokní svatyní stojí na návsi chráněné lípy a malá kaple. Samostatnou kapitolou jsou osudy hradu a posléze zámku na Kopci, viz průvodce Stříbrsko a Borsko. Za zmínku stojí i přírodní zajímavosti místa, se zbytky parkových úprav a některými méně častými dřevinami, také drolinné stráně kolem Kopce, kde již brzy vykvete vzácná květina nahoprutka písečná, aj.

Na kladrubském náměstí není o zajímavé motivy nouze. Foto: Pavel Nový

Zastavení druhé – Tuněchody

Další ze vsí, ležící na silnici od Prostiboře na Kladruby, jsou nedaleké Tuněchody; také toto místo náleželo ke kladrubskému klásteru a posléze panství, kdysi tu býval klášterní ovčín. Ves má pohlednou kruhovou náves s rybníčkem, při jeho okraji stojí šestiboká mariánská kaple, opravená v l. 1993-94. V údolí Úhlavky pod vsí leží Tuněchodský mlýn, zmiňovaný již v půli 16. stol.

Pod Tuněchody, živou chalupářskou osadou s mnoha neobvyklými nápady, které je nutno vidět na vlastní oči, směřuje Úhlavka údolím skautských táborů, malířských zátiší a romantických snilků dále směrem na Kladruby. Zhruba v půli cesty

přibírá zleva pod Brodem u Stříbra Výrovský potok, aby se u bývalých mlýnů před Kladruby vynořila z lesního sevření. V rámu dálničního viaduktu posléze už zahlédneme jeden ze stavebních a památkových skvostů západních Čech, benediktinský klášter s katedrálou na Pomezorci.

Zdejší památkový areál i samotné Kladruby s tradičními poutěmi nabírají postupně na kráse a zaslouží si samostatné návštěvy; my dnes pouze připomínáme naučnou stezku Okolím Kladrub, která má výchozí bod před klášterem, viz informační tabule u odpočívadla. Takže nashledanou ve sluncem se probouzející krajině kolem stříbrné stuhu říčky Úhlavky...